

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Факультет культури і мистецтв
Кафедра культурології

СИЛАБУС

«Основи психолого-педагогічної майстерності»

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна / заочна форма навчання	Галузь знань: 03 Гуманітарні науки Спеціальність: 034 Культурологія Освітня програма: Культурологія Освітній рівень: магістр	Нормативна
Кількість годин / кредитів 150/5		Рік навчання – 1 курс
		Семестр__- 1 семестр
		Лекції – 30 год.
		Практичні (семінарські) – 24 год. Лабораторні ____ год. Індивідуальні ____ год.
ІНДЗ: €		Самостійна робота - 86 год.
		Консультації - 10 год.
		Форма контролю: іспит
Мова навчання		українська

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові: Сохацька Оксана Анастасіївна

Науковий ступінь: кандидат педагогічних наук

Вчене звання: доцент

Посада: доцент

Контактна інформація: 0509616205

Дні занять: осінній семестр 2020-2021 н. р.

З розкладом можна ознайомитись на офіційному сайті СНУ ім.Лесі Українки, зокрема за посиланням

<https://vnu.edu.ua/uk/articles/testoviy-dostup-case-files-collection>

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу.

Подальше вдосконалення системи освіти України висуває перед педагогічною наукою шereg складних і відповідальних завдань, пов'язаних з науковим обґрунтуванням цілей, завдань, змісту, форм, засобів і методів навчально-виховної діяльності. Розв'язання цих завдань можливе лише на підставі розширення і поглиблення науково-педагогічних досліджень,

залучення до дослідницької царини нових питань і проблем, зумовлених реальними потребами суспільного розвитку. Особливо важливими й актуальними є питання і проблеми, пов'язані з професійною підготовкою майбутнього викладача, фахівця, а саме формування техніки і технології педагога.

Професійна майстерність викладача за своєю структурою є багатогранною, де головним і визначальним моментом є особистість педагога, але як один з найважливіших компонентів майстерності розглядається й педагогічна техніка, репрезентована системою емоційно-виразних засобів, які забезпечують технологію педагогічної діяльності й найповніший прояв педагогічного потенціалу фахівця. Творчий потенціал педагога складається із системи знань, умінь, переконань; розвиненого почуття нового; високого рівня мислення, його гнучкості, нестереотипності та оригінальності, здатності швидко змінювати прийоми дій відповідно до нових умов діяльності.

2. Пререквізити (*попередні курси, на яких базується вивчення дисципліни*)

Постреквізити (*дисципліни, для вивчення яких потрібні знання, уміння і навички, що здобуваються в процесі вивчення цієї дисципліни*).

Вивчення даної дисципліни реалізується через взаємозв'язок з такими дисциплінами як педагогіка, філософія, культурологія, психологія, соціологія, соціологія освіти, соціологія культури, філософія освіти, філософія культури, етика. Курс вводить у системний зв'язок знання з різних гуманітарних наук (філософія, історія, соціологія), а також фахових дисциплін і теорії культури. Курс «Основи психолого-педагогічної майстерності» покликаний сприяти виробленню теоретичних установок, які формуються в процесі засвоєння ряду дисциплін основної освітньої програми.

3. Мета і завдання навчальної дисципліни.

Метою викладання навчальної дисципліни є формування і закріплення теоретичних знань і професійних навичок та вмінь, удосконалення особистісних якостей для виконання на більш високому та якісному рівні професійних завдань при викладанні; актуалізація розвитку професійно значущих особистих дидактичних здібностей і вмінь.

Завдання навчальної дисципліни полягає у прагненні допомогти студентам усвідомити педагогічну діяльність як рефлексивне керування діяльністю особистості; розкритті сутності, структури та характерних особливостей педагогічної професійної майстерності; формуванні у студентів навичок науково-педагогічного і методичного пошуку; сприянні виробленню індивідуальних рис особистості педагога, культури педагогічного спілкування.

На основі аналізу сучасних педагогічних досліджень практики викладання спеціальних дисциплін, з урахуванням того, що студенти

вивчали тільки основи підготовки, у курсі знайшли своє визначення сучасні інноваційні підходи вітчизняних та зарубіжних науковців як до всього навчально-пізнавального процесу у закладах вищої освіти, так і до окремих його структурних елементів, педагогічної техніки викладача, комунікативних здібностей, умінь та навичок індивідуально-педагогічного спілкування зі студентами, організації та методики діагностики їх навчально-пізнавальної діяльності, керівництво науково-пошуковою роботою.

При навчанні курсу використовуються різні освітні технології, які дозволяють оптимізувати освітній процес, структурувати інформацію, а також зацікавити студентів. Заняття проходять в інтерактивній формі, застосовуються сучасні методи контролю студентів (тести, творчі завдання, контроль за допомогою технічних засобів).

4. Результати навчання (компетентності).

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент набуває загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК4. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК5. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК6. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК7. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК8. Здатність розробляти та управляти проектами.

ЗК9. Здатність проведення досліджень та викладання на відповідному рівні.

Фахові компетентності (ФК):

ФК1. Усвідомлення взаємозв'язку культурних текстів та контекстів.

ФК2. Здатність до оцінювання та аналізу інформації у процесі реалізації професійної діяльності.

ФК3. Здатність виявляти культурні потреби суспільства та його окремих груп та визначати шляхи їх задоволення, забезпечувати культурні права і свободи людини.

ФК4. Усвідомлення соціальної та етичної місії культуролога, а також можливостей та особливостей практичного використання культурологічного знання.

ФК5. Здатність до ефективної взаємодії з представниками інших професій, а також до залучення до розв'язання проблем культури представників громадськості.

ФК6. Здатність критично осмислювати історичні здобутки та новітні досягнення культури.

ФК7. Здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати й моделювати культурний розвиток різних культурних регіонів, художньої та візуальної культури.

ФК8. Здатність організовувати роботу та здійснювати керівництво закладами культури, а також відповідними структурними підрозділами підприємств і установ, враховуючи економічні, законодавчі й етичні аспекти.

ФК9. Здатність до розв'язання актуальних проблем культури з урахуванням особливостей міжкультурної комунікації та ширшого контексту відповідних проблем.

ФК10. Здатність здійснювати експертизу культурних об'єктів та культурних процесів, їх критичний аналіз із застосуванням сучасних методів культурології.

ФК11. Здатність використовувати сучасні методи та інструменти культурології, методи аналізу даних та інформаційні технології для проведення наукових досліджень, аналізувати і презентувати результати досліджень, аргументувати висновки.

ФК12. Здатність розробляти і викладати культурологічні дисципліни в закладах освіти.

ФК13. Здатність брати участь у створенні та підтримці корпоративної культури організації, забезпеченні внутрішніх та зовнішніх комунікацій різного рівня.

ФК14. Здатність професійно визначати стратегічні напрямки та пріоритети культурної політики Волині, Луцька, їхні креативні та проектні ресурси з урахуванням регіональної специфіки та перспектив культурного розвитку та соціальної ефективності.

А також досягаються визначені Освітньою програмою програмні результати навчання (ПРН):

ПРН1. Розуміти специфіку та особливості реалізації культурних ідей, образів та смислів, а також критично оцінювати можливості їхньої інтерпретації для розв'язання суспільно-значимих проблем.

ПРН2. Аналізувати текстові та візуальні джерела інформації щодо культурних явищ та процесів, верифікувати інформацію у відповідності до професійних задач.

ПРН4. Популяризувати професію культуролога, дотримуючись етичних принципів.

ПРН6. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення професійних питань, презентації результатів досліджень та проектів.

ПРН8. Приймати ефективні рішення щодо розв'язання складних задач і практичних проблем культурного розвитку суспільства.

ПРН10. Мати навички організації та керівництва професійним розвитком осіб та груп у галузі культури.

ПРН12. Здійснювати експертну оцінку культурних творів, послуг та благ, культурних практик, культурно-мистецьких та дозвіллевих проєктів.

ПРН13. Збирати, аналізувати та оцінювати емпіричні факти та здійснювати їх інтерпретацію у відповідності до сучасних теоретичних уявлень відповідного напрямку культурології.

ПРН14. Планувати і виконувати наукові та прикладні дослідження у сфері культурології, генерувати та перевіряти гіпотези, збирати докази та аргументувати висновки.

ПРН15. Розробляти навчально-методичне забезпечення і викладати навчальні дисципліни з культурології у закладах освіти.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування наступних компетентностей:

- структурних компонентів педагогічної майстерності;
- джерел педагогічної майстерності та шляхів її формування;
- теоретичних основах викладацької роботи;
- нових сучасних формах і методах формування особистості педагога;
- сучасних підходах до теорії і практики навчання, основних напрямках науково-педагогічних досліджень, основних характеристиках професійної майстерності викладача;
- застосування набутих знань у фаховій (у тому числі педагогічній) діяльності;
- понятійного апарату дисципліни і навичок аналізу педагогічних текстів;
- специфіки становлення і розвитку професійно-педагогічної майстерності викладача;
- змісту і сутності професійних якостей, необхідних в педагогічній діяльності;
- особливостей педагогічної етики;
- шляхах формування мовленнєвої культури педагога;
- функцій, стилів, основних закономірностей педагогічного спілкування;
- складових педагогічної культури педагога;
- володіння новітніми методиками і технологіями педагогічної майстерності;
- аналізу науково-педагогічної проблеми;
- володіння навичками організації особистісно орієнтованого освітнього простору, середовища;
- прогнозування результатів своєї діяльності;
- моделювання педагогічно доцільного розв'язання педагогічної задачі;
- аналізу власної діяльності з погляду педагогічної доцільності;
- формування педагогічного мислення;
- організації проведення педагогічного експерименту;
- орієнтації у сучасному стані наукового фахового життя і вести діалог/дискусію, аргументуючи свої власні погляди;
- застосування отриманих знань і навичок у власній фаховій діяльності.

5. Структура навчальної дисципліни.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Лабор.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Становлення і розвиток психолого-педагогічної майстерності.						
Тема 1. Педагогічні здібності.	6	2		4		
Тема 2. Педагогічні якості.	8	2	2	4		
Тема 3. Сутність психологічних, професійних якостей, необхідних в педагогічній діяльності.	10	2	2	4	2	РМГ- 56
Тема 4. Оновлення та розширення професійних компетентностей і компетенцій в навчально-методичній, науково-дослідній діяльності.	8	2		4	2	
Тема 5. Інноваційні технології, творчий підхід до використання форм, методів та засобів навчання.	8	2		4	2	ІРС – 36
Тема 6. Психологія процесу навчання, визначення дидактичних завдань.	8	2	2	4		РМГ – 56
Тема 7. Професійно-педагогічна діяльність викладача.	8	2	2	4		РМГ – 56
Тема 8. Психолого-методична майстерність викладача як вияв власного «Я».	8	2	2	4		
Разом за модулем 1	64	16	10	32	6	18
Змістовий модуль 2. Організація практичної підготовки спеціалістів.						
Тема 9. Формування виконавського вміння в процесі професійної підготовки.	8	2	2	4		ІРС – 26
Тема 10. Виховання навичок професійної уваги. Розвиток уяви і фантазії майбутнього фахівця.	12	2	2	6	2	ДС – 26
Тема 11. Формування психофізичної свободи.	14	2	2	10		ІРС – 26
Тема 12. Методика вдосконалення майстерності викладача як суб'єкта спілкування.	16	2	2	10	2	ДБ – 26
Тема 13. Педагогічна технологія спілкування у процесі викладацької діяльності.	14	2	2	10		ІРС – 26
Тема 14. Професійно педагогічний стиль спілкування.	8	2	2	4		РЗ – 16
Тема 15. Мовлення як засіб педагогічного спілкування: технологія і техніка мовлення; адаптація і розвиток професійного	14	2	2	10		РМГ – 16

дихання; педагогічні засади практичної роботи над текстом.						
Разом за модулем 2	86	14	14	54	10	12
Види підсумкових робіт						Бал
Модульна контрольна робота						60
ІНДЗ						10
Всього годин / Балів	150	30	24	86	10	30/100

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР / КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

Форму і зміст таблиці можна видозмінити *(на розгляд кафедри)*.

6. Завдання для самостійного опрацювання.

- ✓ Професійна компетентність, зміст і шляхи її оцінки в умовах ЗВО-10 годин;
 - ✓ Зміст основних нормативних документів Болонського процесу – 10 годин;
 - ✓ Вимоги Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS) – 10 годин;
 - ✓ Модульно-рейтингова програма з дисципліни за вимогами ECTS – 10 годин;
 - ✓ Професійна модель викладача ХХІ ст. – 6годин;
 - ✓ Засоби навчання, ТЗН у навчальному процесі – 10 годин;
 - ✓ Удосконалення системи мотивації студентів в умовах кредитно-модульної системи – 10 годин;
 - ✓ Впровадження моделі дистанційного навчання за вимогами Болонської системи – 10 годин;
 - ✓ Організація процесу самоуправління навчально-творчою діяльністю в умовах кредитно-модульної системи -10 годин.
- Всього 86 годин.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента *(щодо відвідування занять, наприклад)*.

Політика щодо академічної доброчесності.

Основними критеріями оцінювання є:

- логічність аргументації;
- доказовість;
- посилення на джерела (література);
- стилістика викладу матеріалу;
- політика академічної поведінки та етики;
- відвідування лекційних занять та опрацювання їх матеріалу;

- виконання завдань семінарських занять і завдань самостійної роботи;
- виконання контрольно-модульних завдань.

Політика щодо дедлайнів та перескладання.

При вивченні навчальної дисципліни «Основи психолого-педагогічної майстерності» студент виконує завдання згідно з навчальним планом та у відповідності з програмою силабусу, що включають відвідування лекцій, опрацювання інформаційних джерел та літератури, підготовку до семінарських занять, (аналіз теоретичних відомостей, опрацювання конспекту лекцій, володіння термінологічним словником дисципліни, підготовку відповідей згідно плану семінарських занять, доповнення та коментарі інших студентів, підготовку презентацій, творчих завдань).

Поточним контролем передбачені відповіді на семінарських заняттях, що має на меті перевірку знань, присутність на лекціях, наявність конспекту та виконання творчих, науково-дослідницьких, пошукових (самостійних) завдань.

Максимальна кількість балів, що може набрати студент за змістовими модулями, становить 40.

Учасник освітнього процесу має дотримуватись навчальної етики, толерантності з усіма учасниками процесу навчання, часових меж та лімітів навчального процесу.

Студент повинен відпрацювати пропущене лекційне заняття, представивши конспект теми. Пропущене практичне (семінарське) заняття відпрацьовується у формі усного опитування по темі під час якого оцінюються знання студента, володіння основними категоріями і поняттями, а також може представити інформаційно-аналітичний реферат або пошукове завдання (тези, есе, творча робота на вибір по темі).

Методи та засоби діагностики успішності навчання

Поточний контроль здійснюється за такими напрямками:

- ✓ контроль за систематичністю та активністю роботи на семінарських заняттях (усне та письмове опитування);
- ✓ контроль за виконанням завдань для самостійного опрацювання поза рамками аудиторних занять (індивідуальні співбесіди);
- ✓ контроль за рівнем засвоєння та творчого опрацювання у вигляді контрольних завдань;
- ✓ контроль за виконанням індивідуального навчально-дослідного завдання для самостійного опрацювання поза рамками аудиторних занять.

***Максимальна кількість балів,
яку може отримати студент за види навчальних робіт:***

Семінарські заняття – (за роботу на одному занятті – 5;1;2;3; балів, всього – 30 балів;

індивідуальне навчально-дослідне завдання – 10 балів;

модульна контрольна робота №1 – 30 балів;

модульна контрольна робота №2 – 30 балів.

Критерії оцінювання:

Семінарських занять:

- змістовність, глибина висвітлення проблеми;
- логічна послідовність викладу матеріалу;
- підкріплення викладу конкретними прикладами;
- власна точка зору на проблему;
- засвоєння категоріального апарату;
- опрацювання джерел з теми заняття;
- вміння зробити висновки, узагальнення;
- активна участь в обговоренні та дискусіях.

Самостійної та індивідуальної роботи (проблемні завдання, реферати, творчі роботи, індивідуальні науково-дослідні завдання):

- поглиблене вивчення джерел,
- опрацювання категоріального апарату;
- актуальність та складність обраної проблеми;
- змістовність, глибина розкриття теми;
- творчий підхід, самостійність мислення;
- опрацювання літератури: кількісні і якісні параметри.

V. Підсумковий контроль

На іспит виносяться основні питання, типові та комплексні задачі, ситуації, завдання, що потребують творчої відповіді та уміння синтезувати отриманні знання і застосовувати їх під час розв'язання практичних задач. Питання та форму проведення іспиту визначає викладач у силабусі.

У випадку незадовільної підсумкової оцінки або за бажанням підвищити рейтинг студент може дібрати бали, виконавши певний вид робіт (наприклад, здати одну із тем або перездати якусь тему, написавши підсумковий тест тощо).

Перелік питань до іспиту:

1. Психологія процесу навчання, визначення дидактичних завдань.
2. Методична майстерність викладача як вияв свого «Я».

3. Професійна компетентність, зміст і шляхи її оцінки в умовах ЗВО.
4. Педагогічні здібності до педагогічної діяльності.
5. Знання викладача ЗВО – головний елемент його професійної діяльності.
6. Дидактичні уміння та навички в системі методичної майстерності викладача.
7. Особисті якості викладача як фактор стимулювання ефективності навчання.
8. Педагогічна техніка: сутність, структура. Психорегуляція у навчальному процесі.
9. Педагогічне спілкування як дидактична взаємодія.
10. Педагогічна технологія спілкування у процесі викладацької діяльності.
11. Етапи діяльності викладача.
12. Правила як опис педагогічної діяльності.
13. Головні вимоги до викладання у процесі проведення семінару.
14. Професійно-педагогічна діяльність викладача.
15. Уміння, навички, особисті якості викладача у системі викладацької діяльності.
16. Підготовка плану семінару з теми спеціальної культурологічної дисципліни.
17. Створення педагогічної задачі.
18. «Я-концепція» К. Роджерса.
19. Методика вдосконалення майстерності викладача як суб'єкта спілкування.
20. Мовлення як засіб ефективного спілкування.
21. Управлінський стиль викладача.
22. Індивідуальна методична діяльність викладача.
23. Сутність, значення педагогічного спілкування.
24. Основні чинники ефективного спілкування викладача зі студентами.
25. Основний зміст методики спілкування у навчальному процесі ЗВО.
26. Структура процесу спілкування.
27. Професійно-педагогічний стиль спілкування.
28. Рецензія на проведену викладацьку дію.
29. Уміння, навички, особисті якості викладача в системі викладацької діяльності.
30. Професійно-педагогічна діяльність викладача культурологічних дисциплін.

Примірна тематика творчих робіт:

1. Формування «Інформаційного пакету ECTS» спеціальності.
2. Розроблення структурно-логічної схеми підготовки фахівців зі спеціальності.
3. Складання навчального плану підготовки фахівців за спеціальністю (за стандартами ECTS).
4. Удосконалення змісту освіти за Болонськими стандартами.

5. Розроблення моделей якості підготовки спеціалістів, кваліфікаційні характеристики. Критерії оцінювання.
6. Розроблення навчально-методичного комплексу дисципліни за стандартами ECTS.
7. Розроблення системи контролю навчально-творчої діяльності студентів.
8. Розроблення рейтингової моделі оцінювання навчально-творчої діяльності-студентів.
9. Удосконалення систем Диференціації контролю знань, умінь і навичок студентів.
10. Розроблення часткової методики викладання дисципліни за стандартами ECTS.
11. Упровадження інноваційних технологій навчання у закладах вищої освіти.
12. Упровадження кредитно-модульної технології навчання у закладах вищої освіти.
13. Розроблення моделей індивідуальних робіт студентів в умовах Болонського процесу.
14. Розроблення альтернативних систем навчання в умовах Болонського процесу.
15. Розроблення навчальної програми спеціальності за стандартами ECTS.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Методичне забезпечення:

1. Сохацька О. А. Особистість як мета виховання у сучасній школі. *Педагогічна теорія та педагогічний досвід: перспективи і розвиток: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції*. Луцьк, 1999. С.167-170.
2. Сохацька О. А. Специфіка формування світоглядної культури шкільної молоді. Проблеми педагогічної технології. Луцьк, 2000. №1. С. 74-81.
3. Сохацька О. А. Духовно-ціннісний аспект формування світоглядної культури особистості. *Теоретико- методичні проблеми виховання дітей*

та учнівської молоді / Зб. наук. Праць. Київ, 2002. Кн.1. С. 31-35.

4. Сохацька О. А. Світоглядна культура студентської молоді в системі особистісного орієнтованого виховання. *Педагогічний пошук*. Науково-методичний вісник. Луцьк, 2002. №4. С. 20-21.
5. Сохацька О. А. Сутність і багатоманітність культури» з курсу «Людина і суспільство» для 11 класу: методична розробка. *Педагогічний пошук*. Луцьк : ВІППО, 2004. С. 47-49.
6. Сохацька О. А. Духовність: методична розробка з курсу «Людина і суспільство» для 11 класу: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції *Духовність особистості: Методологічні та методичні аспекти*. Луцьк. 2004. С.186-192.
7. Сохацька О. А. Особа і світ її цінностей. *Громадянська освіта як чинник розвитку демократичного суспільства*: матеріали обласних педагогічних читань. Луцьк : ВІППО, 2006. С. 3-10.
8. Сохацька О. А. Духовно-ціннісні виміри людського життя. *Науковий вісник ВНУ імені Лесі Українки. Філософські науки*. 2009. № 19. С.33-37.
9. Сохацька О. А. Формування духовності учнівської молоді в процесі вивчення культурологічних дисциплін. *Науковий вісник ВНУ імені Лесі Українки. Філософські науки*. 2009. № 28. С. 33-35.
10. Сохацька О. А. Світ цінностей як складова духовної культури особистості. *Українська державність: історія та сучасність, присвяченої 20-й річниці Всеукраїнського референдуму*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Київ : КНУ ім. Тараса Шевченка, 2012. С. 96-99.
11. Сохацька О. А. Громадянська спрямованість життєтворчості сучасної молоді людини: *матеріали Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих учених*, м. Київ, 12 квітня 2012р / КНУ імені Тараса Шевченка. Київ, 2012. С. 70-72.
12. Сохацька О. А. Творчий потенціал світоглядної культури особистості. *Науковий вісник ВНУ імені Лесі Українки. Філософські науки*. 2012. № 15. С.55-57.

Основна література:

1. Беспалько В. П. Основы теории педагогических систем.- Воронеж: изд-во Воронеж., ун-та.- 2004.
2. Згуровський М. Основні завдання вищої освіти України щодо реалізації принципів Болонського процесу та забезпечення вимог сфери праці.- Вища школа: наук.-практ. вид.- 2004.- №5-6.- с. 54-61.
3. Колота М. Реалізація основних принципів Болонської декларації при підготовці фахівців економічного профілю. Проблеми освіти: наук.-метод. Зб. – 2004.- ВІП. №37.- с. 3-27.
4. Кремін' В. Філософія освіти ХХІ століття.- Урядовий кур'єр.- 2003.- №23.- с. 6-7.
5. Левківський К. М. Завдання щодо забезпечення якості вищої освіти України в контексті Болонського процесу.- Вища школа.- №5-6.-2004.-с.

6. Лозова В, І. Цілісний підхід до формування пізнавальної активності школярів.- Х.: «ОВС», 2000.- 164с.
7. Лушчиков Ю. А. Досвід функціонування кредитно-модульної система організації навчального процесу в університетах США.- Наука і методика: Зб. наук.-метод. Праць НМЦАО.- 2004.- №2.- с.147-151.
8. Морзе Н. В. Дистанційна технологія як основа сучасних інформаційних технологій у навчанні.- Нові технології навчання: Наук.-метод. Зб.- К.: Наук.-метод. центр,2000.- Вип.30.- с.32-43.
9. Нагаєв В. М. Ефективність підготовки кадрів за модульно-рейтинговою технологією.- Проблеми розробки та впровадження модульної системи професійного навчання «Модуль-2001»: Зб. наук. Праць: Проблеми сучасного мистецтва і культури.- К.: Наук. світ,2001.- с. 255-261.
10. Нагаєв В.М. Оцінювання навчальної діяльності студентів за модульно-рейтинговою технологією навчання.- Педагогіка і психологія АПН України.- 2000.- №3.- с. 84-88.
11. Нагаєв В. М. Адаптація традиційної рейтингової оцінки до європейської кредитно-трансферної системи.- Новий колегіум.- 2005.- №3.- с.30-44.
12. Нагаєв В. М. Система управління навчально-творчою діяльністю менеджерів за кредитно-модульною технологією навчання.- Теорія і практика управління соціальними системами.- 2005.- №2.- с.33-43.
13. Нагаєв В. М. Проектування структури рейтингової оцінки навчально-творчої діяльності студентів при використанні модульно-рейтингової технології навчання.- Проблеми інженерно-педагогічної освіти: Зб. наук., праць.- №3.- Харків,2002.- с. 103-107.
14. Нагаєв В. М. Управління навчально-творчою діяльністю студентів: модульно-рейтинговий підхід.- Наукові записки Кіровоградського ДПУ ім.. В. Винниченка: Зб. наук праць- Вип.46.- Кіровоград: КДПУ,2002.- с.35-40.
15. Нагаєв В. М. Ефективність підготовки кадрів за модульно-рейтинговою технологією. Проблеми розробки та впровадження модульної системи професійного навчання «Модуль-2001».- Проблеми сучасного мистецтва і культури: Зб. наук. пр.- К.: Науковий світ, 2001.- с.255-261.
16. Ніколаєнко С. Вища освіта і наука – найважливіші сфери відповідальності громадянського суспільства та основа інноваційного розвитку.- Освіта України.- 2005.- №24.- с. 4-8.
17. Одерій Л. П. Оцінка в міжнародній системі освіти: Монографія.- К.: ІСДО,1995.-166с.
18. Полоненный В. М. Оценка качества научно-педагогических исследований.- М.: Педагогика, 1987.- 144с.
19. Поташных М.М. Педагогическое творчество: проблемы развития и опыт.- Пособие для учителя.- К.: Рад. Шк., 1988.- 187с.
20. Сисоєва С. О. Педагогічна творчість: Монографія.- Х.: «Каравела»,1998.- 150с.
21. Сікорський П. І. Кредитно-модульна технологія навчання: Навч.

- Посібник.- К.: Вид-во Європ. ун-ту.- 2004.-127с.
- 22.Товажнянський Л. Л. Болонський процес: цикли, ступені, кредити.- К.: МОН,2004.- 125с.
- 23.Шинкаренко І. Наш Болонський процес.- Експерт.-№32.- 2005.- с.14-24.
- 24.Юцявене П. Терия и практика модульного обучения.- Каунас: Швиеса,1989.- 272с.
25. Яконин В. А. История психологии.- СПб.: Изд-во Михайлова В. Н.- К., 1998.- 145с.

Додаткова література:

1. Україна ХХІ століття. Державна національна програма «Освіта».- К.: Райдуга,1994.- с. 61.
2. Про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців: Тимчасове положення // Наказ МОН України від 23 01 2004.- № 48.
3. Загальноєвропейський простір вищої освіти — досягнення цілей: Комюніке конференції міністрів країн Європи, відповідальних за сферу вищої освіти, м. Берген, 19-20 травня 2005р. // Освіта України.-№ 50.- 2005.- с. 5.
4. Методичні рекомендації по впровадженню модульно-рейтингової технології навчально-творчої діяльності студентів (із дисциплін управлінського циклу) для викладачів вищих навчальних аграрних закладів / Укл. В. М. Нагаєв/ Харк. нац.аграр.ун-т.- Х.,2002.- 76с.
5. Модернізація вищої освіти України і Болонський процес / Укл. М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, К. М. Левківський , Ю. В. Сухарніков.- К.: Вид-во НМЦВО МОНУ,2004.- 24с.
6. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу / за ред.. В. Г. Кременя.- Київ- Тернопіль: Вид-во ТДПУ, 2004.- 147с.
7. Сухомлинский В. А. Письма к сыну: Кн. Для учащихся.- М.: Просвещение, 1987.- 128с.

Інтернет-ресурси:

Международный журнал исследований культуры / International Journal of Cultural Research. — [Електронний ресурс] — Режим доступа : www.culturalresearch.ru

www.for-ua.com; www.vesna.org.ua; www.intelros.ru;
www.mediaphilosophy.ru; [www.Orenburg.Ru\(culture/credo\)](http://www.Orenburg.Ru(culture/credo));
www.russamos.narod.ru; magazines.russ.ru; logos@orc.ru; www.philosophy.ru;
www.ji-magazin.lviv.ua.